

ČETNICKÁ KUCHAŘKA

MICHAL DLOUHÝ

PRAGO LINE

EDICE OTISKY

PRAGO/LINE

Autor a nakladatel děkují společně

Středovy pekárny, s. r. o.

Tomáši Ungerovi – Ungermilitarie – Náchod

za podporu při vydání této knihy

MICHAL DLOUHÝ

**ČETNICKÁ
KUCHAŘKA**

Praha 2015
Nakladatelství Jindřich Kraus – PRAGOLINE

© JUDr. Michal Dlouhý, Ph.D., 2015
© Nakladatelství Jindřich Kraus – PRAGOLINE 2015
ISBN: 978-80-7517-006-4 (pdf)

Milí čtenáři,

tato nevšední kniha mě potěšila ze dvou důvodů.

Jednak je plná báječných a jednoduchých receptů, a to od polévek přes maso, ryby, zvěřinu až po dezerty, dorty a vánoční cukroví.

A za druhé, a to hlavně, potěšila mou duši dobrodružky a hledačky vůně starých časů. Je v ní napětí i humor a spousta informací o životě lidí, jaký byl kdysi.

Na jejích řádcích jsem se přenesla do doby čepců a kloboučků, naškrobených zástěrek, uniforem bez vady na kráse a naleštěných bot. Do jakési poklidnější a možná i lepší doby.

Přeji vám krásné chvílky při její četbě.

Andrea Elsnerová

Andrea Elsnerová
herečka a představitelka
četnické kuchařky Andělky

Kasární předpis

pro čs. četnictvo.

Ministerstvo vnitra číslo jednací 36.464/13-1924.
Věstník četnictva číslo 13 z r. 1924.

S dodatkem:

Úprava stálého ubytování četnictva.

Výnos min. vnitra ze dne 28. června 1928, čís. jedn. 40.075/13.
Věstník četn. čís. 10 z r. 1928.

Páté opravené a doplněné vydání.

J. Gusek v Kroměříži.

První vydavatelství četnických tiskopisů
a odborné knihkupectví pro četnictvo.

1937.

PÁR ŘÁDKŮ ÚVODEM

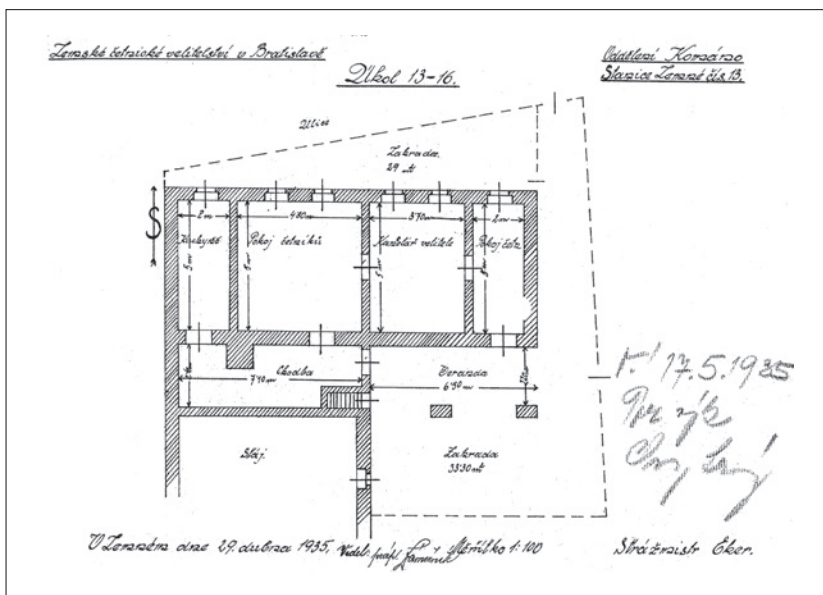
Snad každému z nás se při slovech četnická kuchařka vybaví usměvavá Andělka podstrojující četníkům z televizní pátračky samé dobroty. Četnický chlebiček však nebyl zdaleka takový, jak ho máme zidealizovaný z televizních obrazovek.

Vojenský ráz četnického sboru se mimo jiné projevoval v kasernaci jeho příslušníků. Kasární předpis pro československé četnictvo zděděný od monarchie dopodrobna upravoval zřizování a nájem četnických kasáren, jejich vnitřní a vnější označení, jakož i pořádek a režim v četnických kasárnách.

Četnickými kasárnami se rozuměly budovy nebo části budov sloužící k ubytování četnických velitelství nebo četnických stanic, bez ohledu na to, zdali byly k tomu účelu zvláště zřízeny nebo pouze najaty. Při zřizování četnických kasáren bylo dbáno toho, aby byly situovány pokud možno ve středu obce a poblíž hlavních ulic či cest. Budovy či místnosti musely být v dobrém stavu a musely vyhovovat i požadavkům z hlediska zdravotního. Zpravidla neměly být zřizovány v domech, v nichž byla provozována hostinská živnost. Přímo v kasárnách nebo v jejich bezprostřední blízkosti měla být dobrá voda (studna nebo vodovod), a pokud tomu tak nebylo, měla být zajištěna donáška pitné vody. Pokud možno měl být k dispozici dvůr či zahrada.

Každé četnické kasárny byly označeny plechovou cedulí s malým státním znakem a názvem dislokovaného velitelství či stanice. Kromě toho musely být kasárny četnických stanic opatřeny zvonkem zavedeným do obydleného pokoje četníků. Zvonek musel být navíc označen plechovou tabulkou s nápisem *ZVONEK K ČETNICTVU*. Elektrické zvonky musely být dle kasárního předpisu před uzavřením vrat či dveří kasáren vždy řádně vyzkoušeny, zdali správně fungují. Řada četnických kasáren však byla ještě z dob monarchie opatřena mechanickými zvonky.

Při nájemném pořizování četnických kasáren měl být pořízen náčrtek místností a spolu s návrhem nájemní smlouvy měl být zaslán služebním postupem nadřízenému zemskému velitelství četnictva. Při uzavírání nájemních smluv neměla být opominuta možnost vyvěsit z podkrovní v případě potřeby státní nebo smuteční praporek.

V budovách četnických kasáren byly dislokovány četnické stanice a příslušná velitelství, zpravidla všechna sídlící v daném místě, bylo-li to možné. Byly zde kromě kanceláří a dalších potřebných místností pokoje pro mužstvo, neboť četníci na zkoušku a svobodní četníci sloužící na útvaru zde byli ubytováni. Samozřejmě že v kasárnách, v nichž sídlila jednotlivá četnická velitelství, nechyběly ani byty pánů četnických velitelů. Pokud byly v kasárnách četnictvem nepoužívané a oddělitelné místnosti, mohly být pronajaty ženatým příslušníkům četnictva nebo svobodným četníkům žijícím ve společné domácnosti s nejbližšími příbuznými.

Pragmatický kasární předpis předpokládal zpracování denního řádu pro četnické stanice a stanovil pro ubytované četníky řadu omezení a zákazů, které byly z pochopitelných důvodů čas od času porušovány...

Zvláštní ustanovení kasárního předpisu bylo věnováno stravování. Výkonní četníci se stravovali na vlastní útraty buď mimo kasárny, nebo společně v kasárnách. Přitom četníkům ve službě byl přísně zakázán vstup do hostinců, výčepů a kaváren, aby tam jedli a pili. Za účelem společného stravování měla být vyčleněna zvláštní místnost, v níž si jeho účastníci sami spravovali kuchyni a měli o tom vést záznamy o příjmech

a vydáních. Vklady na společné stravování byly vybírány vždy předem na celý následující měsíc. Uvedené záznamy měli pravidelně jedenkrát za měsíc kontrolovat účastníci společného stravování a nadřízený velitel měl se občas přesvědčiti, zdali je správa kuchyně a s ní související hospodářství bez stížností.

Velmi podrobně byly stanoveny náležitosti vnitřního zařízení četnických kasáren, a to pro jednotlivé kanceláře, pokoje četníků, učebny, kuchyně, vězeňské místnosti či skladiště. V případě kuchyní se jednalo o nádobu na vodu, 1 až 2 škopky, 1 až 2 konve, vál s válkem, kuchyňský stůl, prkno na koláče, prkénko s nožem a vidličkou na rozkrajování masa, 2 vařečky, hmoždíř, sběračka na pěnu, struhadlo, cedník, mlýnek na kávu, 6 až 8 hrců přiměřené velikosti, 3 až 4 kuthany (rendlíky), 2 talíře pro každého četnického gážistu, košík na nákup potravin, sekerka, uhlák s lopatkou a pohrabáčem, 2 košťata, lampa a sud na pomyje.

Kasární předpis upravoval i proceduru přijímání kuchařek. Rozhodování o přijetí či nepřijetí kuchařky záleželo na účastnících společného stravování a bylo vázáno na souhlas velitele. Již z dob monarchie bylo stanoveno, že za kuchařky mají býti najímány především osoby starší, naprosto spolehlivé a dobré pověsti. Ohledně věku četnických kuchařek se praxe ustálila na minimálním stáří 40 let. Za kuchařky přitom nesměly být přijímány příbuzné příslušníků četnictva, a to u velitelství, u nichž jsou tito zařazeni. Mimochodem, manželka četníka nemohla provozovat hostinskou živnost.

Starostlivá četnická správa dále stanovila, že bydlení kuchařky v četnických kasárnách může povolit velitel četnického oddělení, a to za předpokladu, že k tomu účelu byla k dispozici zvláštní místnost, oddělená od obytných místností četnictva. Pokud taková místnost v kasárnách nebyla, mohlo být povoleno, aby kuchařka bydlela i v kuchyni.

Kromě kuchařek působily v četnických kasárnách i posluhovačky k zajištění úklidu či praní prádla nebo hospodyně plnící úkoly kuchařek i posluhovaček.

V praxi nebyly výjimkou případy, kdy kuchařka působila i po dobu několika desítek let. Mladí četníci tyto ženy nazývali četnickými babičkami a ony se o ně staraly jako o vlastní syny či vnuky.

V knize uváděné předpisy s výjimkou pečiva, drůbeže a zvěřiny jsou rozpočteny pro pět osob, což je dávka, která se dá snadno násobit.

MSTA

Ne všechny osoby žijící na území nově vzniklého samostatného československého státu se ztotožnily se státním převratem. Například na jižní Moravě bylo Znojmo obsazeno československým vojskem až 16. prosince roku 1918 a pořádek na hranicích s Rakouskem bylo zapotřebí zavádět vojenskou mocí. Neboť v německých obcích byly značné zásoby zbraní a střeliva přinesené sem rozprchlou armádou z fronty.

Kromě toho byl v některých místech dobře organizovaný odboj Heimwehru, někde se však příslušníci této organizace proměnili v tlupy, které páchaly různé nepravosti. Rovněž v Dolních Věstonicích nedaleko Mikulova panoval značný neklid. Nedostatek potravin přivedl obyvatele obce od odboje k pytláčení. Pořádek zde nakonec nastolilo až vojsko spolu s četnictvem.

Na konci prosince 1918 provedli četníci za vydatné podpory vojska řadu domovních prohlídek, mimo jiné i u zedníka Franze Martintze, který byl náčelníkem místní organizace Heimwehru. Je samozřejmé, že neodcházeli s prázdnou, ba naopak. V obci samotné se nalézalo 94 pušek, nepočítaje pistole a spoustu munice.

A večer na Silvestra roku 1918 se v Dolních Věstonicích dokonce střílelo! Nově ustavená četnická stanice pouze zjistila, že neznámý pachatel vypálil pět ran z vojenské mannlicherky proti domu radního Karla Bauera. Všechny rány šly nad okno, a tudíž byl zřejmý úmysl útočnicka, střílet do okna. Bauerova rodina přitom v době střelby seděla v kuchyni a okno, na něž bylo stříleno, se nacházelo proti skleněným dveřím vedoucím právě do kuchyně.

Krátce poté bylo vypáleno šest až osm ran proti budově školy, přimo do oken bytu řídícího učitele Karla Gayera. Jedna z ran při tom prorazila okenní rám, zasáhla kachlová kamna a další poškodila obraz visící na zdi. V době střelby se naštěstí v uvedené místnosti nikdo nenacházel. Rodina řídícího učitele byla totiž u večeře v kuchyni. V oknech bylo střelbou rozbito celkem osm tabulí. Celková škoda dosáhla 600 Kč a byla následně nahrazena obcí.

Velitel četnické stanice, strážmistr František Ripper, měl na svém novém působišti plné ruce práce. Bylo nesporné, že jak radnímu, tak i řídícímu učiteli se někdo mstí. Prvotní podezření padlo na Franze

Martintze, jelikož radní Bauer byl přítomen u domovní prohlídky v jeho bytě. Martinetz se také netajil tím, že podezírá syna řídicího učitele Gayera, jenž je lesním úředníkem, z toho, že upozornil vojenské velitelství na pytláky, jejichž počet se nebývale rozmnožil. Vzhledem k Martintzově nedobré pověsti se usuzovalo, že střílel na domy svých odpůrců, aby se jim pomstil, neboť na ně měl zlost pro spolupráci s orgány nově vzniklého státu.

Ve věstonických četnických kasárnách si zjednali staniční kuchařku. V době nedostatku základních potravin však byl značný problém cokoliv uvařit. Kuchařka se držela zásady, že „polévka je grunt“, a tak vařila pánům četníkům samé polévky. Jelikož ale nebylo maso, jednalo se o polévky výhradně zeleninové. Strážmistr Ripper se na staniční kuchařku mnohdy zlobil a tvrdil, že se jim zeleninovými polévkami, které jsou mimochodem na jedno brdo, mstí. Se železnou pravidelností se totiž střídala polévka brukvová, hrachová a kapustová.

Počátkem roku 1919 na četnickou stanici v Dolních Věstonicích dorazila poštovní zásilka odeslaná přímo z Vídně a v ní byla zabalena Ročenka četnictva pro rok 1919. Byla v ní dokonce popsána organizace c. k. gendarmerie, tak jak na území nově vzniklého státu fungovala před převratem, pouze na titulní straně byla vypuštěna písmena „k. k.“, a bylo nepochybné, že byla natištěna na podzim předchozího roku.

Trestní řízení pro neoprávněné přechovávání zbraní bylo vedeno proti více než dvěma stům občanů. Proti řadě z nich, včetně Franze Martintze, však bylo zastaveno.

V roce 1931, kdy byl velitelem četnické stanice Dolní Věstonice v politickém okrese Mikulov stále ještě vrchní strážmistr František Ripper, přišel na uvedenou stanici učinit trestní oznámení Josef Goldebrand. Velitel stanice věděl, že se jedná o nevlastního bratra Františka Martintze. O to víc byl překvapen, že udání směřovalo proti Martintzovi, který měl na Silvestra roku 1918 večer střílet z pušky na školu. Goldebrand tvrdil, že Martintzovi tenkrát sebral vojenskou mannlicherku a odnesl ji do domu své milé a až po dvou dnech mu ji vrátil nazpět.

Důvodem, proč Josef Goldebrand podává trestní oznámení až nyní, byla msta za to, že byl Martintzem coby náčelníkem předchozího dne na schůzi Heimwehru vyloučen z organizace.

Případ se dostal až před senát krajského trestního soudu ve Znojmě. František Martinetz byl žalován pro zločin veřejného násilí. Přestože svědků střelby bylo dle sdělení Goldebranda mnoho, před soudem vypovídali pouze tři. Ani jeden z nich však nevypověděl nic, co by podpořilo obžalobu. Ostatní svědci se postupem času dostali ve vztahu k obžalovanému do příbuzenského vztahu a coby jeho švagři a švagrové využili dobrodiní zákona a vzdali se svědectví. Z uvedeného důvodu byl František Martinetz osvobozen.

BRUKVOVÁ POLÉVKA

Rozpočet: 2 větší brukve, 8 dkg sádla, 4 dkg mouky, sůl, pepř, zelená petržel, 1/8 l mléka, 1 žloutek, 2 dkg másla a 2 žemle.

Předpis: Oloupanou brukev nakrájíme na kostičky a osmažíme na polovině rozpáleného sádla. Poté ji vložíme do osolené vody na polévku, přidáme jíšku vyrobenou z druhé poloviny sádla a mouky a polévku dobře povaříme. Před podáváním umícháme v míse mléko se žloutkem, tlučeným pepřem a zelenou petrželkou. Stále míchající nalejeme na to povařenou polévku. Jako vložku podáváme na másle osmažené na kostičky rozkrájené žemle.

HRACHOVÁ POLÉVKA

Rozpočet: 25 dkg hrachu, 4 dkg sádla, 4 dkg mouky, 1 cibule, soda, česnek, majoránka, 2 dkg másla a 2 žemle.

Předpis: Hrách přebereme, vypereme a dáme vařit do studené vody. Poté přidáme celou cibuli, několik stroužků česneku a sodu. Pak odměříme vodu na polévku a přidáme do ní jíšku vyrobenou ze sádla a mouky. Když je hrách měkký, vše prolisujeme do polévky, necháme povařit a dochuťíme solí a majoránkou. Podáváme s na másle osmaženou a na kostičky rozkrájenou žemlí.

KAPUSTOVÁ POLÉVKA

Rozpočet: 8 dkg sádla, 1 menší kapusta, 4 dkg mouky, 25 dkg bramborů, sůl a stroužek česneku.

Předpis: Kapustu očistíme, na drobno nakrájíme a osmažíme na polovině sádla. Pak ji dáme do odměřené vody na polévku vařit a osolíme. Polévku zahustíme jíškou vyrobenou ze druhé poloviny sádla a mouky. Přidáme oloupané a na kostičky nakrájené brambory. Uvařenou polévku dochutíme rozmačkaným česnekem a solí.

PŘIPOUTANÝ ZLODĚJ

Na konci léta roku 1919 se v obvodu četnické stanice v Kyjově, ve stejnojmenném politickém okrese, nebývale rozmohly krádeže slepic. Velitel stanice, vrchní strážmistr František Valoušek, se domníval, že tyto činy mají na svědomí bratři František a Josef Nových z nedaleké obce Kostelec, nalézající se v jeho staničním obvodě. Sourozenci Noví páchali krádeže v celém kyjovském politickém okrese, ale také na Slavkovsku a Bučovicku, příslušejících do politického okresu Vyškov.

Zejména mladší z bratrů, František, pod záminkou prodeje šněrovaldel, s nimiž obcházel jednotlivé obce, si obhlížel terén pro své budoucí krádeže. U všech dobrodinců, kteří jej u sebe nechali přenocovat a řada z nich mu nechala i něco k snědku, s železnou pravidelností následně spáchal krádež.

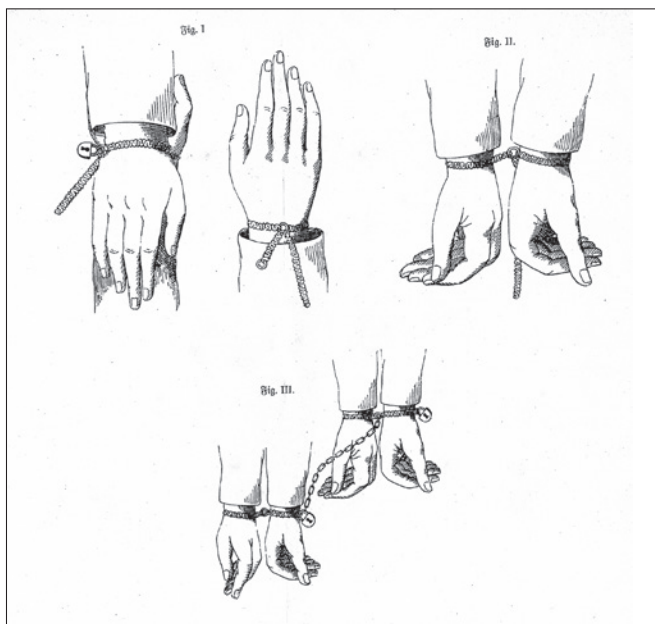
Jedné noci byl František Nový v Haluzicích, vzdálených devět kilometrů od jeho domovské obce, přistižen nočním hlídačem při krádeži slepic. Hlídače i další pronásledovatele zastrašil dlouhým nožem a díky tomu jim utekl i se třemi ukradenými slepicemi.

Na kyjovské četnické stanici se začala hromadit hlášení o činech, z nichž byl František Nový důvodně podezříván. Množící se neobjasněné případy registroval i kyjovský okresní četnický velitel, vrchní strážmistr Alois Olšák.

Velitel místní četnické stanice nehodlal tento stav dále tolerovat a rozhodl se učinit řádění zlodějů drůbeže přítrž. Večer dne 10. září 1919 se vrchní strážmistr Valoušek vydal spolu s podřízeným výpomocným četníkem, četařem Janem Krausem do Kostelce a začali stře-

žit domek rodiny Nových, v němž oba sourozenci žili i se svými rodiči. Celonoční číhání dvojice četníků však nepřineslo žádný výsledek. Přesto se postřížka opakovala i následující noci.

Tentokrát se na četníky usmálo štěstí. Zhruba o jedné hodině po půlnoci se kdosi přiblížil k domku s naplněným pytlem. Po chvíli bylo jasné, že se jedná o Františka Nového, který vystupoval i s pytlem po žebříku zvenčí na půdu domu, aby zde ukryl svůj lup. Četníci jej nechali vystoupit zhruba do polovice žebříku, pak k němu přiběhli a podtrhli jej, aby dostali Nového na zem. Ten při spatření dvojice četníků vytáhl z kapsy krátký nůž. Na to reagoval vrchní strážmistr Valoušek tak, že mu vyrazil pažbou služební karabiny nůž z ruky. Nového povalili na zem a společně ho spoutali svěracími řetízky. V pytli, který nesl, našli šest zadávaných slepic a dva králíky.

Jelikož František Nový odmítal přiznat, kde krádež spáchal, a byl na četníky drzý, aby si to prý zjistili sami, byl připoután svěracími řetízky na dvoře ke stromu a zůstal zde až do rozednění.

Poté četníci provedli prohlídku půdy, na níž našli látky a další předměty pocházející z trestné činnosti. Věci podobného rázu byly nalezeny i při následně provedené domovní prohlídce.

Následně se četníci vrátili se zatčeným Františkem Novým a jím ukradenými věcmi na četnickou stanici, aby zde sepsali zprávu o zatčení a aby v pátracích oběžnících vyhledali, při kterých krádežích byly zajištěné věci odcizeny.

Ve staniční kanceláři se setkali s chalupníkem Josefem Raclem ze tří kilometry vzdálené obce Vlkoš, který strážmistru Richardu Wotkemu oznamoval krádež šesti slepic a dvou králíků. Když jej Nový spatřil, rázem změnil své arogantní chování.

František Nový byl po vypracování zprávy o zatčení dodán do vazby okresního soudu v Kyjově a pro četníky nastalo několikadenní pátrání po původu zajištěných věcí. Přes veškerou snahu se však nepodařilo ze žádného činu ani podílu na něm usvědčit Josefa Nového, který byl druhého dne zatčen strážmistrem Wotkem při denní obchůzce v obci Boršov.

Chalupník Racl z vděčnosti přenechal pánům četníkům jednoho ze zardoušených králíků. Přestože byla uvedená pozornost velitelem stanice rezolutně odmítána, chalupník jej doslova uprosil, neboť s tolika zardoušenými zvířaty si nevěděl prostě rady.

Staniční kuchařka velmi ráda nahradila plánované škrubanky masitým pokrmem a osazenstvo kyjovské četnické stanice jí to vůbec nemělo za zlé. Aby bylo dost pro všech pět četníků, rozhodla se udělat králíka na paprice a ve snaze zužitkovat uvařené brambory uvařila ke králíkovi bramborové noky. Nezvyklá vůně přilákala do kuchyně i okresního velitele, vrchního strážmistra Olšáka, který si na jídle spolu s podřízenými rovněž pochutnal...

KRÁLÍK NA PAPRICE

Rozpočet: králík, velká cibule, 5 dkg slaniny, paprika, sůl, 10 dcl kyselá smetana, lžice mouky a polévková lžička.

Předpis: Cibuli na drobno nakrájíme a smažíme ji s na kostičky nakrájenou slaninou a trochou papriky do zlatova. Rozkrájené králíčí maso spařené horkou vodou (aby pozbylo nepříjemné chuti) vložíme na vytvořený základ a zasolíme. Během dušení za občasného míchání poléváme maso polévkovou lžičkou rozpuštěnou v troše horké vody. Zhruba po hodině, když je maso měkké, vejzalijeme kyselou smetanou, v níž jsme rozkvedlali mouku. Vzniklou

omáčku necháme povařit a zhoustnout. Následně maso vyndáme a omáčku přecedíme.

DOBŘÝ OBĚD

vyjaduje vydatnou a chutnou polévku.

Také omáčky mají míti význačné kořennou chuť.
Vlastnosti tyto propůjčí zmíněným kuchylnickým přípravkům již malý přídavek

polévkové tresti „ILSA“,

kteří v krátké době nabyla v obědce své znamenité jakosti na potravinářském trhu neobyčejné obliby, ležící popříkážce po ní stáše vzrůstá.

Pouhá, průměrně osolená borůka nabývá i zcela malou dávkou „ILSA“ zvláštní příjemné chuti a vůni, připomínající silný odvar masový.

Omáčky, jakož i jídla zeleninová získávají oškolika kapkami této polévkové tresti neobyčejně na své chutové výraznosti.

Polévkovou trest „ILSA“

leže obdržeti ve všech předních závodech lahvičkářských, jakož i ve většině obchodů potravinářských, v originálních láhvích, jak vedle vyzobrazeno, v těchto velikostech:

láhev čís. 1 a obsahem na 1000 gr	za Kč 25—	včetně láhva,
— 2 — — — — — 500 gr	— 14—	— — —
— 3 — — — — — 250 gr	— 8—	— — —

Ze vrácené prázdné nádoby poskytnete se příslušná náhrada.

O dobrotě ahojí svědčí to okolnost, že kdo jednou ve své kuchyni použil polévkové kořeni „ILSA“ nespustil nikdy již od pravidelného používání tohoto osvědčeného přípravku. Budíž však pamatováno toho, že polévková trest tato přidává se ke pokrmům až po jich uvaření, tedy úplně hotovým, bezprostředně před předkládaním.

Aktiová společnost pro průmysl mléčný
Praha-Smíchov.

Polévková trest
Ilsa

BRAMBOROVÉ NOKY

Rozpočet: 1 kg brambor, 15 dkg mouky, 3 dkg krupice, 1 celé vejce, 1 žloutek a sůl.

Předpis: Brambory uvaříme a vychladlé ustrouháme. Promícháme je s moukou, krupicí, celým vejcem, žloutkem a solí. Uhněteme jemné těsto, z něhož uděláme noky. Ty vaříme podle velikosti ve vroucí slané vodě 10 až 15 minut.

UKRADENÝ LUP

Na četnickou stanici Svinná v politickém okrese Bánovce byl na jaře roku 1920 přidělen jako druhý podřízený četník strážmistrem Cyril Sláma.

Velitelem četnické stanice, vrchním strážmistrem Emanuelem Svobodou, byl strážmistr Sláma v poslední srpnovou středu roku 1920 vyslán do sousední obce Horňany, aby vyšetřil právě oznámenou krádež peněz, spáchanou ku škodě výměnkáře Karola Bielika.

Na místě činu strážmistr Sláma od poškozeného zjistil, že se jednalo o peníze stržené v sobotu za prodej jalovice. Peníze měl uloženy ve vepřovém měchýři v zamčeném kufru a v zamčené světnici. Spolu s penězi se ztratil i vepřový měchýř.

Ke krádeži muselo dle poškozeného dojít předchozího dne odpoledne, když nikdo nebyl, vzhledem k probíhajícím polním pracím, doma.

Přestože byla světnice i v ní se nalézající kufr, v němž byly peníze uloženy, zamčena, klíč od kufru byl podle zvyku ukládán v hrníčku na polici a klíč od světnice byl uschován jako tradičně pod kamenem před prahem domku. Tudíž nebyl pro osobu z okolí problém vypořádat, kam si výměnkář klíče schovává.

Strážmistr předpokládal, že pachatelem je některá z místních osob. Výměnkář totiž podezíral z činu služky i čeledíny ze statku, ale nevyučoval ani řezníka, jemuž jalovici prodal. Proto si strážmistr nejprve podrobně prohlédl místnost, používané skryše na klíče a poté se začal rozhlížet po samotném statku.

Četníkovu pozornost záhy upoutal zhruba 10 roků starý syn deputátníka Jozef Kollár. Chlapec měl obě ruce v kapsách a pozorně sledoval každý strážmistrův pohyb. Jelikož se mladíkovi u vesty leskl kovový řetízek od hodinek, optal se jej strážmistr Sláma, kolik je hodin. Chlapec nato vytáhl ruku z kapsy a na zem vypadla pětikoruna. Na dotaz, od koho minci má, chlapec odpověděl, že od maminky. Výměnkář sdělil, že chlapcova matka je chudá žena a že se mu tudíž chlapcovo tvrzení nezdá pravdivým.

Chlapcova matka na dotaz, kdy synovi dala peníze a kolik, strážmistru Slámovi odpověděla, že synovi žádné peníze nedala, neboť sama téměř žádné nemá.

Nato byl chlapec podroben za přítomnosti obecního starosty výslechu. Nejprve dlouho zapíral a poté začal tvrdit, že pětikorunu má již delší dobu. Proto bylo přistoupeno k domovní prohlídce u Kollárových, která však co se týče výměnkáři odcizených peněz zůstala bez výsledku. Pod shnilou podlahou, v místě, kde chlapec spával, byla však nalezena krabička s drobnými penězi.

V té chvíli přišel domů chlapcův otec, a když spatřil ve světnici přítomného četníka, odepnul opasek a ujal se sám výkonu spravedlnosti.

Chlapec přiznal, že krabičku odcizil před několika dny u místního obchodníka. Až po delší době uplatňování otcovského práva poklekl Jozef Kollár na kolena a se sepjatýma rukama otce prosil, aby ho nechal, že poví, kde výměnkáři ukradené peníze uschoval.

Na půdě domu ukázal skříš za trámem, kam svůj lup ukryl. Jaké však bylo překvapení 12 roků starého chlapce, ale i ostatních přítomných, když udaná skříš byla prázdná.

Rozeznělý otec se již opět chtěl chopit svého řemene, ale vtom si strážmistr Sláma povšiml malého otvoru vedoucího na půdu sousedního domu.

Až zde byly na podlaze nalezeny rozházené peníze i roztrhaný vepřový měchýř, v němž byly peníze původně uloženy.

Záhy se strážmistru Slámovi podařilo vysvětlit, jak ke zmizení chlapcova lupu došlo. Kočka, která obývala půdu, našla vepřový měchýř, ten zatáhla na sousední půdu a zde jej rozcupovala.

Spolu s pětikorunou z chlapcových kalhot byla dohledána celá výměnkáři ukradená částka.

Strážmistr Sláma se vítězoslavně vracel do četnických kasáren se dvěma „erfolgy“, to jest dvěma objasněnými případy krádeže.

Dušenou mrkev s bramborami, kterou připravila k večeři staniční kuchařka, vnímal jako neodpovídající jeho dvěma docíleným úspěchům. Ve skrytu duše se domníval, že by si zasloužil nějaký masitý pokrm. Zapomněl však, že je již konec měsíce...

DUŠENÁ MRKEV

Rozpočet: 1 kg mrkve, 2 dkg másla, 2 dkg cukru, 2 dkg tuku, 2 dkg mouky, sůl, pepř a zelená petrželka.

Předpis: Rozpustíme máslo, přidáme cukr a očištěnou na plátky nakrájenou mrkev, kterou osolíme a dusíme do měkka. Poté ji zahustíme jíškou připravenou z tuku a mouky. Podušenou mrkev opepříme a zamícháme do ní nakrájenou zelenou petrželku.

DEFINITIVNÍ ČETNÍK

Na konci dubna roku 1920 se Josef Frýba rozhodl – v návaznosti na vydání nového zákona o československém četnictvu – požádat o přijetí do četnického sboru. Když se nemohl zasloužit o vznik samostatného československého státu coby legionář, chtěl být vlasti prospěšný alespoň v řadách strážců zákona.

Dle doporučeného vzoru sepsal žádost adresovanou Zemskému četnickému velitelství pro Čechy v Praze, opatřil ji dvoukorunovým kolkem a doplnil požadovanými přílohami. Zároveň musel podepsat závazek, že v případě svého přijetí k československému četnictvu bude v tomto sboru čtyři roky činně sloužiti.

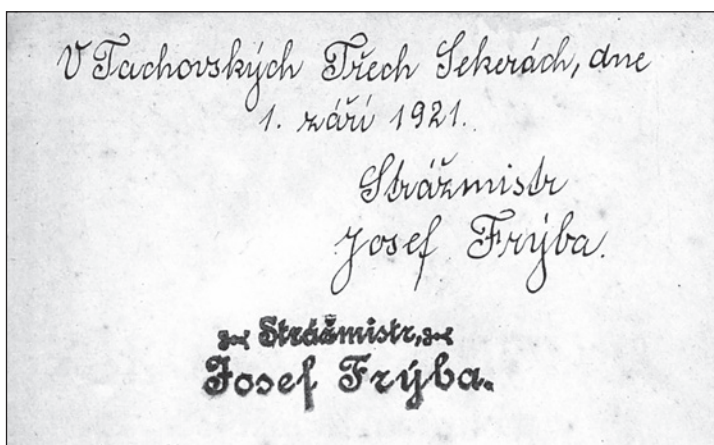
Vzhledem k tomu, že jeho žádost byla kladně vyřízena, byl po absolvování lékařské prohlídky dnem 1. září 1920 s hodností desátníka, dosaženou u vojska, přijat k četnictvu coby četník na zkoušku.

Po úspěšném absolvování školy pro výcvik četníků na zkoušku byl Josef Frýba, již s hodností závodčího, přemístěn k oddělení č. 25 Mariánské Lázně a v rámci tohoto byl zařazen na četnickou stanici Tři Sekery u Tachova, spadající pod okresní četnické velitelství v Mariánských Lázních.

Jednalo se o dvoumužovou četnickou stanici, jejímž velitelem byl vrchní strážmistr Josef Flögl. Při praktické výkonné službě na četnické stanici se závodčí Frýba od pana vrchního strážmistra naučil vše potřebné pro podřízeného četníka a prohloubil si zároveň ve škole získané teoretické znalosti.

Čas plynul jako voda a služba ve staničním obvodu byla vykonávána ke vzájemné spokojenosti obou četníků i mariánskolázeňského okresního četnického velitele, nadporučíka Arnošta Člaňka.

Přiblížil se konec srpna roku 1921 a tím i konec roční doby služby na zkoušku. Josef Frýba si již předem opatřil nové výložky, neboť s pře-

V Tachovských Třech Sekerách, dne
1. září 1921.
Strážmistr
Josef Frýba.
Středmistr,
Josef Frýba.

vedením do definitivního stavu je četník zároveň jmenován strážmistrem. Kromě toho si dokonce nechal zhotovit razítko s novou hodností, které dotvrdily úspěšný vstup do řad četnictva.

Již večer 31. srpna 1921 si novopečený definitivní četník nechal od staniční hospodyně přišít na blůzu nové ramenní pásky s jedním velkým knoflíkem označujícím hodnost strážmistra, doplněnou jedním malým knoflíčkem značícím, že jde o četníka do šesti služebních let.

Hned ráno 1. září 1921 se strážmistr Frýba hlásil u raportu řádně ustrojen a vyzbrojen k odchodu do služby. Jednalo se v jeho služební kariéře o první službu, kterou bude vykonávat zcela sám. Vrchní strážmistr Flögl s plnou vážností vynesl trasu obchůzky vedoucí přes Malou Hledšebí, Chodovskou Hut', Plánskou Hut' a Tachovskou Hut' zpět do Tří Seker do strážmistrových služební knížky.

Strážmistr Frýba vztyčil bodák na služební karabinu, dle předpisu si nabil a vyrazil na obchůzku. Kdykoliv někoho míjel, tak kromě pozdravu neopomenul natočit ke zrakům kolemjdoucího své nové ramenní pásky, aby bylo každému jasné, že má tu čest s plnohodnotným, tedy definitivním četníkem.

Obchůzka probíhala bez sebemenších problémů až do Plánské Huti. Zde, již po poledni, spatřil při procházení obcí asi třicetiletou ženu stojící u vrat jednoho ze statků, kterak hlasitě nadává statkáři stojícímu ve vratech, přičemž sebrala ze země kámen a hodila jej do okna obytné části budovy, z něhož se s řinkotem vysypalo sklo.

To již bylo přestoupení zákona, jež vyžadovalo zakročení četníka. Strážmistr Frýba poněkud přidal do kroku a hlasem rozkazovacím, slovy „ve jménu zákona“ vyzval ženu, aby okamžitě zanechala svého jednání.

Dotyčná se zarazila a pojednou stála před četníkem jako opařená. Vtom přišel ke strážmistrovovi majitel statku, který se představil jako Richard Bayer a sdělil, že dotyčná žena se u něho před několika dny ucházela o práci a při tom prohlašovala, že zná všechny venkovské práce.

Týž den, co nastoupila do služby, však začala večer naříkat, že je jí zle, a ráno již nevstala. Proležela celý druhý den, naříkala bolesti a žádala, aby jí dali jídlo a mléko. Třetího dne se situace opakovala. Nato jí hospodář řekl, že buď okamžitě vstane a půjde něco dělat, nebo ať se sebere a odejde tam, odkud přišla. Ona však hospodáře označila za necitu, který nutí nemocného člověka do práce. Na další výzvu, aby odešla, prohlásila, že odejde, až ona sama bude chtít. To již hospodáři došla trpělivost a nařídil svým lidem, aby ženu vynesli za vrata, neboť je zdravá a nemoc jen simuluje. Když se tak stalo, žena náhle oživila a skutečně byla úplně zdravá. Začala nadávat hospodáři a dokonce rozbila okno jeho bytu.

Strážmistr Frýba vyzval ženu, aby předložila svůj domovský list či čelední knížku. Z předloženého domovského listu zjistil, že se jedná o Františku Zemánkovou, narozenou v roce 1882 v Podbořanech a tamtéž i příslušnou.

V bytě Bayerových strážmistr zjistil, že hrozený kámen rozbil kromě okna i skleněnou vázu v kuchyni, kde v té době byla statkářova manželka a jejich dvě děti. Nikdo z nich naštěstí nebyl zraněn.

Zemánková byla strážmistrem Frýbou odvedena na četnickou stanici. Zde strážmistr zpracoval koncept zprávy o zatčení pro zločin veřejného násilí, který pečlivě zkontroloval vrchní strážmistr Flögl. Až po vyhotovení čistopisu byla Zemánková strážmistrem Frýbou odvedena k okresnímu soudu do Mariánských Lázní.

Než se strážmistr Fryba vrátil od okresního soudu, upekla staniční kuchařka na oslavu prvního úspěchu pana strážmistra bábovku. Spolu s kávou si na ní všichni pochutnali. Kuchařka jim prozradila, že to byla Emilčina bábovka, neboť je dle receptu její tety Emílie.

Následně bylo zjištěno, že Františka Zemánková je několikrát trestaná tulačka, která se předstíráním nemoci nechává vyživovat a vyhýbá se tak práci. Za svůj čin byla odsouzena na pět měsíců žaláře nepodmínečně.

EMILČINA BÁBOVKA

Rozpočet: 4 žloutky, 15 dkg cukru, 25 dcl mléka, 3 dkg droždí, 25 až 30 dkg polohrubé mouky, hrozinky a sůl.

Předpis: Žloutky jeden po druhém postupně rozetřeme s cukrem a špetkou soli. Z mléka a droždí vytvoříme kvásek a vše vzájemně smícháme spolu s moukou na řidší těsto. Do vzniklého těsta přimícháme hrozinky a dáme jej hned do vymazané formy vysypané moukou. Necháme hodinu kynout. Poté bábovku pečeme zvolna v dobře prohřáté troubě.

ČETNICKÝ HUMOR

Na četnické stanici Vulichovce, spadající pod okresní četnické velitelství v Terešvě, měli od počátku jejího obnovení pod československou správou problémy s vařením pro mužstvo. Ve vesnici i v jejím okolí marně páni četníci sháněli ženu odpovídající požadavkům kasárního předpisu pro československé četnictvo, která by jim byla ochotna vařit. Problém veliteli četnické stanice, vrchnímu strážmistru Františku Mentovi, nepomohl vyřešit ani okresní četnický velitel, nadporučík výkonný Josef Pisk.

Vrchní strážmistr Menta tedy vyřešil problém po svém. Přesvědčil v létě roku 1922 svoji manželku, aby se spolu s jejím malým synem přestěhovala z Čech za ním na Podkarpatskou Rus a vařila pro něho i pro jeho podřízené.

Výsledky se rázem dostavily a mezi českým úřednictvem se záhy rozkřikla pověst o kuchařském umění paní vrchní strážmistrové. Jak notář, tak i učitel byli vzati na milost a bylo jim povoleno stravovat se v četnických kasárnách.

Jako první chod uvařila paní Mentová zadělávané maso s houskovými knedlíčky. Strážmistr Jan Kaláček, který byl známým šprýmařem, na dotaz nových strážníků, co že to jedí za maso, suverénně odpověděl, že je to srnčí, které odstřelili v okolních lesích. Paní vrchní strážmistrová to zaslechla a legraci samozřejmě nezkazila. Ve skutečnosti se jednalo o telecí maso. Pan notář od té doby svým známým vypravoval, že se na četnické stanici znamenitě vaří a že zde každý týden mají srnčí. Nikdo z osazenstva četnické stanice se to notáři nesnažil vymlouvat.

Při jednom z dalších obědů, kdy se samozřejmě opět podávalo „srnčí“, vyprávěl strážmistr Kaláček spolustolovníkům dva roky starou příhodu, jak eskortoval krávu.

Bylo to v roce 1920, krátce po obsazení Zakarpatska československou správou, kdy byly následkem poválečných poměrů na venkově konány rekvizice dobytka pro zásobování měst. Tehdy sloužil na právě obnovené četnické stanici v Terešvě, která obdržela od tamního politického úřadu příkaz konat v nedaleké obci asistenci výkupnímu komisaři při výkupu krávy určené k porážce a postarat se, aby byla vykoupená kráva za 15 hodin dopravena na 3 kilometry vzdálené nádraží k naložce.

Majitel dvora byl několikrát úředně vyzván k dodání vykoupené krávy, avšak úřední výzvy neuposlechl. Úkolem četnictva spolu s výkupním komisařem bylo zajistit výkon rozhodnutí úřadu.

Dvojice četníků se spolu s výkupním komisařem vypravila do uvedeného dvora, avšak chlévy byly prázdné. Veškerý dobytek se pásal na vzdáleném strništi. Pastýř označil vykoupenou krávu a nyní šlo o to, jak krávu dostat na hodinu chůze vzdálené nádraží. Přitom četníci věděli, že při asistenci výkupnímu komisaři nemají v žádném případě „přikládat

ruku“, avšak pouze zajišťovat ochranu úřednímu orgánu. Pastýř krávu několikrát chytil za rohy, ale ta se mu vždy vytrhla. Začal tedy pomáhat i výkupní komisař a společně s pastýřem honili krávu. Po chvíli marných pokusů se podařilo uvázat krávu kolem rohů provaz a nyní jen zbývalo dopravit ji na nádraží k nakládce. Kráva však škusbla hlavou, hodila zadkem a pastýř leknutím provaz pustil. Po další době se jí podařilo i za pomoci četníků zahnat do chléva a zde jí byl na rohy uvázán druhý provaz. Kráva se zprvu nechala klidně vyvést ze chléva, ale na dvoře se opět vytrhla pastýři z ruky a držel ji pouze četnický strážmistr, který ve snaze, aby kráva opět neutekla, byl utíkající krávou povalen a vláčen po zemi loužemi a blátem, až se kráva zastavila na louce a začala se zde klidně pást na jeteli. Splnění úředního nařízení už bylo ohroženo. V tom přišel pastýř se spásnou myšlenkou přivázat krávu k volovi a odvést ji i s volem na nádraží. Kráva skutečně za volem klidně šla, a tak se „eskortta“ krávy konečně podařila. Kráva byla dopravena na nádraží necelých pět minut před příjezdem vlaku. Zpátky do domovského chléva šel vůl bez jakýchkoliv problémů.

Splnění úkolu bylo vykoupeno oděrkami a modřinami četnického strážmistra a roztrhaným a od bláta ušpiněným služebním stejnokrojem a ze strany kolegů posměchem.

ZADĚLÁVANÉ MASO

Rozpočet: 14 dkg tuku, kořenová zelenina, 1 kg telecího masa, sůl, 7 dkg mouky, květ muškátového oříšku a květák.

Předpis: Rozpustíme polovinu tuku, přidáme na plátky nakrájenou kořenovou zeleninu a na kousky nakrájené osolené maso a vše dusíme do měkka. Pak zasmažíme světlou jíškou vyrobenou z druhé poloviny tuku a z mouky a okořeníme květem muškátového oříšku. Do omáčky zamícháme ve slané vodě uvařený a na růžičky rozebraný květák a uvařené houskové knedlíčky.

HOUSKOVÉ KNEDLÍČKY

Rozpočet: 15 dkg tuku, sůl, 20 dkg strouhané žemle, 4 vejce a 5 lžic mléka.

Předpis: Utřeme tuk se solí, přidáme vajíčka a strouhanou žemli navlhčenou v mléce. Uděláme jeden knedlíček a uvaříme ho na zkoušku. Teprve pak vaříme ostatní knedlíčky.

OPOŽDĚNÉ PŘÁNÍ

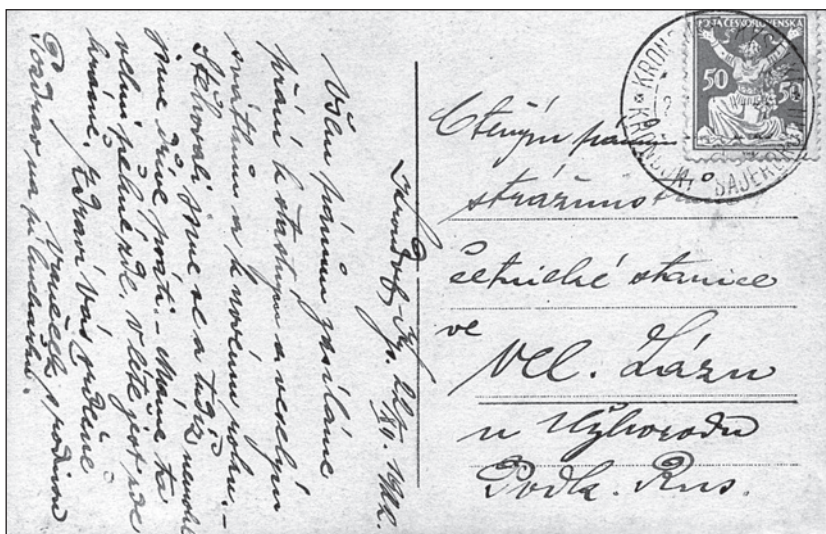
Od léta roku 1922 byla četnická stanice Velký Láz v politickém okrese Užhorod bez staničního velitele. Dosavadní velitel četnické stanice, vrchní strážmistr Bohumil Vaněček, byl nucen ze zdravotních důvodů požádat o předčasné penzionování a přestěhoval se s rodinou do lázeňského městečka Krondorf – Kyselka v západních Čechách.

Čtveřice strážmistrů musela před sklonkem roku 1922 řešit závažný případ vraždy lesního Jiřího Frgála, který byl nalezen v hlubokém lese daleko od Velkého Lázu se střelnou ránou v zádech. Podle charakteru zranění, prostřeleného trupu a vyhřezlých vnitřností bylo zřejmé, že lesní nezemřel ihned a že umíral ve značných bolestech po delší dobu. Jednalo se o muže neobyčejně silné postavy, který, ač těžce zraněný, vytáhl z náprsní kapsy prostřelený zápisník a na čtyřech stránkách kromě krátké závěti popsal, jak byl napaden.

Přistihl tlupu pytláků, kteří se na první pohled vzdali. Když se s jedním z nich tahal o jeho pušku, střelil jej druhý pytlák zákeřně do zad, načež celá tlupa uprchla z místa. Dokonce našel mezi voláním o pomoc tolik sil, aby popsal jednotlivé pachatele, včetně jejich oděvu.

Pátání četníků bylo zpočátku bezvýsledné, neboť popis oděvu pytláků odpovídal oblečení běžně používanému v místě.

Až na konci ledna roku 1923 dorazilo na četnickou stanici do Velkého Lázu vánoční a novoroční přání všeho nejlepšího od bývalého staničního velitele. Ten neopomenul pozdravovat ani staniční kuchařku. Ta potěšena upekla ruský koláč, který měl pan vrchní strážmistr Vaněček tuze rád.

Po několika dalších týdnech se pánům strážmistrům podařilo vypátrat tlupu pytláků a usvědčit je ze zákeřné vraždy lesního Frgála.

Od 1. března roku 1923 nastoupil na četnickou stanici Velký Láz nový staniční velitel, vrchní strážmistr Josef Janovský, který převzal četnickou stanici v perfektním stavu a bez jediného nevyřešeného případu.

RUSKÝ KOLÁČ

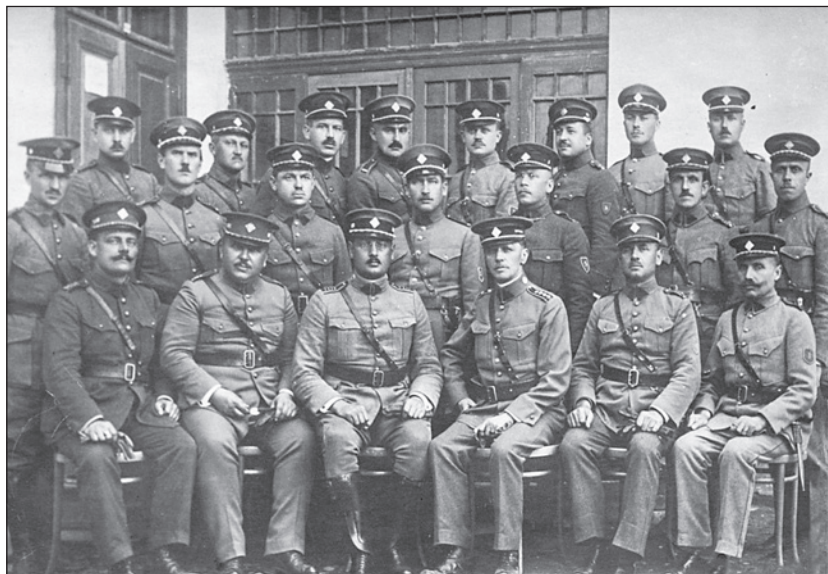
Rozpočet: 2 vejce, másla, cukru a mouky, co váží dvě vejce, a citronová kůra. Na krém 1 bílek, 7 dkg cukru a 7 dkg jahodové marmelády.

Předpis: Dva žloutky třeme s máslem a cukrem půl hodiny, pak se přidá citronová kůra a mouka a nakonec se lehce zamíchá sníh ze dvou bílků. Těsto vlejeme do vymaštěné a vysypané formy a zvolna pečeme. Vychladlý koláč se pomaže krémem, který vyrobíme tak, že bílek s cukrem a jahodovou marmeládou pilně třeme, až je tuhý.

PŘEHMAT

V létě roku 1924 byl nejmladším ze čtyřmužové četnické stanice Hošťálkovy v politickém okrese Krnov četník na zkoušku, desátník Vilém Vašica. Služební obvod uvedené četnické stanice se nacházel v hornatém a málo obydleném kraji nedaleko státních hranic.

Zprvu, stejně jako každý jiný četnický učeň, absolvoval desátník Vilém Vašica několik měsíců obchůzkovou službu společně s velitelem četnické stanice, vrchním strážmistrem Juliem Neutznerem. Poté byl několikrát velen do služby se zkušenějšími kolegy, strážmistrem Rudolfem Pelzem či strážmistrem Leopoldem Jarošem. Jelikož se jednalo o malý a poměrně klidný staniční obvod, neměl četník na zkoušku Vašica mnoho příležitostí, aby se přiučil praktickému řešení jednotlivých situací, s nimiž se četník ve službě setkává. Přitom osvojení si praktických zkušeností je ta nejlepší cesta, jak se vyhnout jakémukoliv přehmatu. Jedna věc je naučit se zákon o četnictvu, služební instrukci pro četnictvo a další zákony a předpisy, zatímco druhá věc je správně vše aplikovat ve službě.

Od počátku srpna 1924 již byl velitelem četnické stanice velen do obchůzkové služby četník na zkoušku Vašica samostatně. Když šel do služby potřetí, oznámil mu starosta obce Vraclávek, že v noci na dnešek bylo rolníku Janu Cibulovi odcizeno seno.

Na místě bylo četníkem zjištěno, že z neuzamčené půdy domu bylo rolníku Cibulovi odcizeno zhruba 100 kg sena. Jednalo se o vojtěškové seno promoklé od deště, které mělo zvláštní barvu, podle které by se mohlo snadno rozpoznat. Ačkoliv četník Vašica nenalezl na místě činu žádné upotřebitelné stopy, zpozoroval od roztroušených stonků sena cestu, kterou byl lup odnesen. Vzal si proto vzorek sena s sebou a vydal se po uvedených stopách.

Došel až k osamělému domku dělníka Boumy, o němž se od obecního starosty dozvěděl, že se jedná o zachovalého a dosud netrestaného obyvatele obce. Vzhledem k tomu, že stopy vedly až k Boumovic domku, rozhodl se četník na zkoušku k zakročení.

Po vstoupení do světnice vyzval „ve jménu zákona“ zde přítomného majitele domku i před jeho manželkou, aby vydal seno, které v noci odcizil rolníku Cibulovi. Oproti tomu se Josef Bouma rozhodně ohradil a sdělil, že má ještě od loňska své vlastní seno a že nikdy nikomu nic neodcizil. V kůlně na dvoře domu ukázal četníkovi své vlastní seno, které bylo zcela rozdílné od vojtěškového sena, jež bylo odcizeno.

Až při chůzi po dvoře si četník Vašica všiml, že vojtěškové seno je roztroušeno i na cestě vedoucí dále podél domu. Tím pádem bylo jasné, že Josef Bouma není pachatelem činu, z něhož byl četníkem v přítomnosti starosty obce nařčen.

Četníkovi bylo hned jasné, že se ve své služební horlivosti dopustil přehmatu. V duchu se pouze uklidňoval tím, že naštěstí nepřikročil k vykonání domovní prohlídky, ač se zprvu domníval, že všechny podmínky stanovené v § 61 služební instrukce pro četnictvo byly splněny. Napadly jej i černé myšlenky o jeho bytí teprve začínající, přece již ohrožené kariéře u četnického sboru.

Jelikož stopy pokračovaly dále, sledoval je četník na zkoušku až do lesa, kde se nacházel tábor potulných cikánů, jejichž kůň si právě pochutnával na seně z čerstvé vojtěšky. Jelikož osadníci tábora nedokázali četníkovi vysvětlit, odkud seno pochází, a vzhledem k tomu, že se shodovalo se vzorkem sena odcizeného rolníku Cibulovi, byli oba